

ClientEarth[⊕]
Prawnicy dla Ziemi

2 października 2023 r.

Do wiadomości:

Ministrów UE

Komisarza ds. środowiska, oceanów i rybołówstwa Virginijusa Sinkevičiusa

Członków i Członkiń Parlamentu Europejskiego

APEL O ZAJĘCIE STANOWISKA W SPRAWIE ZDROWIA OBYWATELI I OBYWATELEK:

Zwracamy się o wprowadzenie efektywnego prawa do odszkodowania w unijnej dyrektywie w sprawie emisji przemysłowych

Organizacje działające na rzecz osób młodych, konsumentów i konsumentek, zdrowia, przestrzegania prawa i ochrony środowiska wzywają Państwa do nadania priorytetowego znaczenia **zdrowiu w obliczu nielegalnych zanieczyszczeń**. Jest to możliwe poprzez przyjęcie efektywnego prawa do odszkodowania w dyrektywie unijnej w sprawie emisji przemysłowych (art. 79a dyrektywy). Rola, którą pełnią Państwo w rozmowach trójstronnych dotyczących regulacji prawnych odnoszących się do zanieczyszczeń przemysłowych w całej Europie, daje Państwu możliwość ochrony podstawowych praw obywateli i obywaterek UE, przy jednoczesnym zapewnieniu równych szans przemysłom w całej UE.

PROBLEM: Zanieczyszczenie środowiska może powodować [raka, choroby serca i przedwczesną śmierć](#) - i wywiera presję na i tak już nadwyrężone systemy opieki zdrowotnej i gospodarki. Zanieczyszczenia powietrza, za które odpowiedzialny jest wyłącznie przemysł spowodowały w 2017 r. [szkody zdrowotne i środowiskowe o wartości 277-433 mld EUR](#). Pracownicy i pracownice lub osoby mieszkające w pobliżu instalacji przemysłowych, w tym dzieci i inne szczególnie wrażliwe osoby, są często szczególnie mocno narażone na szkodliwy kontakt z toksycznym powietrzem, zanieczyszczoną wodą lub skażoną glebą - o czym świadczą [szokujące przykłady](#).

Mimo to, nawet gdy zdrowie ludzi cierpi w wyniku **nielegalnej** działalności przemysłowej lub bezczynności władz publicznych, ofiary są w praktyce pozbawione możliwości dochodzenia swoich praw w sądzie i nie mają realnej szansy na uzyskanie odszkodowania od tych, którzy wyrządzili im szkodę, łamiąc prawo ([motyw 33](#)). Brakuje skutecznych i zharmonizowanych zasad ubiegania się o

odszkodowanie i to niewinne ofiary muszą płacić za to cenę. **To niesprawiedliwe, ale mogą Państwo to zmienić.**

ROZWIĄZANIE: Aby zapewnić, że dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych będzie skuteczna oraz sprawiedliwa dla przemysłu i władz oraz będzie chronić zdrowie ludzi, kluczowe jest wprowadzenie efektywnego prawa do odszkodowania. Nie może jednak skończyć się na pustych obietnicach – aby mogły zostać wprowadzone realne zmiany, prawo musi zawierać **minimalne gwarancje zaproponowane przez Komisję Europejską i poparte przez Parlament Europejski** - w tym odpowiedzialność bezprawnie działającego przemysłu i władz, powództwa zbiorowe i narzędzia ujawniania informacji, które mogłyby wykorzystywać sądy krajowe (więcej informacji mogą znaleźć Państwo [TU](#)).

Mogą Państwo sprawić, żeby unijne przepisy jednocześnie chroniły obywateli oraz obywatelki i zapewniały równe szanse dla przemysłu:

- **Efektywne prawo wdrażać będzie najbardziej podstawowe prawa człowieka.** Chodzi o [podstawowe prawa](#) do życia, integralności osoby, opieki zdrowotnej i prawo do skutecznego środka odwoławczego dla pracowników i pracownic, lokalnych mieszkańców i mieszkank lub osób wymagających szczególnego traktowania. [Europejski Trybunał Praw Człowieka](#) wielokrotnie wyjaśniał, że w przypadku, gdy prawa podstawowe ofiar cierpią z powodu szkodliwych zanieczyszczeń przemysłowych, zastosowanie mają odpowiednie prawne gwarancje i możliwe jest przyznanie odszkodowania.
- **Efektywne prawo wyrównuje szanse dla przemysłu.** Jego kluczowym celem jest zachęcanie do przestrzegania prawa UE od samego początku. Dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych ogranicza prawo do odszkodowania do przypadków *nielegalnego zanieczyszczenia*, z jasno wykazanim związkiem przyczynowo-skutkowym w zakresie *szkód na zdrowiu*. Zapewni to także korzyści finansowe: dzięki samemu przestrzeganiu unijnego prawa [gospodarka UE zaoszczędziłaby 55 miliardów euro rocznie](#).
- **Efektywne prawo nie będzie niczym nowym w regulacjach państw członkowskich i unijnych - zharmonizuje ono jedynie niespójne ramy prawne.** Podobne prawa do odszkodowań istnieją już w kilku państwach członkowskich (np. w [Finlandii](#), [Niemczech](#)) i doprowadziły do *proporcjonalnych* odszkodowań za poważne szkody zdrowotne (np. [we Francji](#)). Prawa do odszkodowań istnieją również na poziomie UE w innych dziedzinach, dowodząc, że rozwiązania takie z **jeszcze silniejszymi gwarancjami proceduralnymi** mogą być wdrażane na poziomie krajowym [bez prowadzenia do nadużyć w sporach sądowych](#) – np. w zakresie [konkurencji](#), [równego traktowania](#), [danych](#) lub [prawa konsumenckiego](#). Jego harmonizacja przyniesie wreszcie spójność i jasność prawną, korzystną dla wszystkich zaangażowanych stron: obywateli i obywaterek, przemysłu i rządów.

To kwestia zdrowia. To kwestia sprawiedliwości.

Zwracamy się do Państwa o wsparcie minimalnych gwarancji wynikających z artykułu 79a dyrektywy w sprawie emisji przemysłowych.

ClientEarth[Ⓢ]
Prawnicy dla Ziemi

Sygnatariusze

BEUC – The European Consumer Organisation

Fundacja „ClientEarth – Prawnicy dla Ziemi”

EEB – European Environmental Bureau

EPHA – European Public Health Alliance

YEE – Youth and Environment Europe